

* సాంఘిక సంస్కరణోద్యమాలు *
[Socio Reform Movements]

- ఈ ఉద్యమాలకు మహాకవి - రఫేజ్ (Rabindranath Tagore) (మహాకవి) [పుస్తకం వ్రాసినాడు]
- ఆధునికయుగంలో సాంఘిక సంస్కరణోద్యమాలు ప్రారంభం కావడానికి ముఖ్య కారణములు -
  1. ఆంగ్ల విద్యా విభాగం.
  2. క్రైస్తవ మిషనరీల పాత్ర
  3. భారతీయ మేధావుల దౌర్బల్యం.
  4. ఆంగ్లేయుల కృషి.
- భారత నేతలు సాంస్కృతిక జ్యోతి 'రాజా రామోద్రాజ్' ఈ ప్రారంభమొకటి.

** (బ్రహ్మసమాజం) - Raja Ram Mohan Rai *

- జన్మం - సంవత్సరం - 1772.
- ప్రదేశం - బెంగాల్ లోని రాధానగరం
- Raja Ram Mohan Rai చిన్నతనంలో తల్లిదండ్రులను కోల్పోయి తన సంతకకర్తలలో పెరిగాడు
- ఇతనికి 'II' సం॥ల వయస్సులో నోదరుడు మరణించగా వదిలి సతీసహగమనం చేసేవారు.
- 'సతీ' తన సామాజిక దురాచారాన్ని రూపుమాపాలని Ram Mohan Rai ఆరాటి కంకణబద్ధుడయ్యాడు.
- బెంగాలీ, ఇంగ్లీష్, గ్రీకు, పర్షియన్, తరబ్బి, వేట్రూ భాషలలో రామోద్రాజ్ నాణ్యుడు
- జాన్ డిగ్లీ (John digby) తన ఇంగ్లీష్ ఖాస్టిండియా కంపెనీ ఓఫీసర్ గా వద్ద 'I' సం॥ల పాటు రామోద్రాజ్ నాకు ఉద్యోగ భాద్యతలను ప్రకటించాడు.
- ఉద్యోగానికి రాజీనామా చేసి పూర్తి జీవిత కాలాన్ని సాంఘికోద్యమాలకు వెచ్చించాడు.
- ఇతని బరుడులు -
  1. భారత సాంఘిక సంస్కరణోద్యమ పిత (The Father of Indian Reforms)
  2. మొదటి ఆధునిక మానవుడు (First Modern Man in India)
  3. Pioneer of the new India

- రాజారామోవార్షారాయ ప్రచురించిన పుస్తకాలు — 1. క్రైస్తవ సిద్ధాంతాలు (The precepts of Lord Jesus)
- 2. శాంతి మరియు మానవత్వం (peace & Humanity)
- 3. తుఫాన్ - ఉల్ - ముహమ్మద్ (పర్షియన్) (by వికేష్ హవాసలను కాసర)

- రాజారామోవార్షారాయ స్వప్రచురించిన పుస్తకాలు — 1. సంవాదకౌముది. [1821, కలకత్తా వ్రాసినది]
- 2. మిరాత్ - ఉల్ - తుఫ్క (పర్షియన్) (వ్రాసినది)

- రాజారామోవార్షారాయ రచించిన గ్రంథాలు — 1. బంగదూర
- 2. వేదాంత గ్రంథ
- 3. ఉపనిషత్తులను చెంగాలి, ఇంగ్లీషు భాషలలోకి తర్జుమా చేసాడు.

* ముఖ్య ఉపనిషత్తులు — క్రైస్తవ పుస్తకం.

- 1815 లో కలకత్తాలో రామోవార్షారాయ స్థాపించిన సభ — ఆత్మీయ సభ (Spiritual Society)
- 1828 లో ఆత్మీయ సభ 'బ్రహ్మ సభ' గా మారింది.
- బ్రహ్మ సభ త్రిపతర కాలంలో 'బ్రహ్మ సమాజం' గా మారింది.
- బ్రహ్మ సమాజం ముఖ్య మూల సిద్ధాంతం — వికేష్ హవాసన.
- రామోవార్షారాయ కృషి ఫలితంగా 1829 లో సత్యసాహాయక సంఘం ఏర్పడింది.
- రామోవార్షారాయ తర్జుమా చేసిన గ్రంథాలను సమర్పించాడు.
- గాంధీ క్రమంలో రామోవార్షారాయను సహకరించిన ఖోషావారు —

1. తిరెన్టాండర్ డెఫ్ - Scotland
2. విలియం వోక్ - డచి జెటియూడు, హాలే తయావదాడు

- రామోవార్షారాయ కు 'రాజా' అను బిరుదును ప్రధానం చేసినాడు — II - తుఫ్క.
- II - తుఫ్క త్రాసిందిగా ఇంగ్లాండ్ చక్రవర్తి IV విలియం కు కృతజ్ఞతగా రామోవార్షారాయను ఇంగ్లాండుకు పంపాడు.
- ఇంగ్లాండుకు సందర్శించిన గాంధీ క్రమంలో మొదటి భారత ప్రముఖ హోదాను - రామోవార్షారాయ.

* → రామోవర్షారాయ IV విలయం పట్టుబట్టేక మహోత్సవాల్లో హాజరయ్యాడు.

→ రామోవర్షారాయ ఇంగ్లండులోకి 1815 సభను సందర్శించాడు, సభను పరిచయం చేసినవాడు — కింగ్ రాండ్ డ్యూక్.

→ రామోవర్షారాయ మరణించిన ప్రవర్తనం — 1833, 21st, ప్రదేశం — ప్రెస్బిటేరియన్ గారి 27/09/16

→ రాజారామోవర్షారాయ మరణాంతరం వెంటనే ప్రహ్లాదసమాజానికి గాయకత్వం వహించినవాడు — పండిత రామచంద్ర విద్యవాళి.

→ వాగ్వి ఆక్షయ్యల ప్రహ్లాదసమాజం విస్తరించబడినవి.

→ ప్రహ్లాదసమాజానికి ముఖ్య గాయకులుగా ఎదిగినవారు —

1. దేవేంద్రనాథ థాసూర్
2. కేవలచంద్రసిన్హ్.

* దేవేంద్రనాథ థాసూర్:-

→ ఇతను ద్వారకాధిపతి థాసూర్ పుత్రుడు.

→ దేవేంద్రనాథ థాసూర్ స్థాపించిన సభ — తత్వబోధినిసభ (1) తత్వరంజనసభ. [1839]

→ ఇతను స్వయంసేవ సత్రం — తత్వబోధినిసత్రం.

→ స్థాపించిన పాఠశాల — తత్వబోధిని పాఠశాల. [1840] — The first Indian school.

→ ఈ పాఠశాలకు మొట్టమొదట ప్రెసిడెంట్ — శ్రీమంతులపూర్ణాచారి.

* → దేవేంద్రనాథ థాసూర్ 1843లో తత్వబోధిని సభను ప్రహ్లాదసమాజంలో విలీనం చేశాడు.

→ దేవేంద్రనాథ థాసూర్ రచించిన గ్రంథం — ప్రహ్లాదగీతం.

→ ఈ గ్రంథం ఉపసభలలో ఆధారంగా రచించబడింది.

→ ఈ గ్రంథం ప్రహ్లాదసమాజ సభ్యులకు నియమబంధనలను సులభంగా వివరించింది.

* కేవలచంద్రసిన్హ్:-

→ Bank of Bengal లో ఉద్యోగిగా కలకత్తాలో విధులు నిర్వహించాడు.

→ ఉద్యోగానికి రాజీనామా చేసి సాంఘికోద్యమంలో పాల్గొన్నాడు.

* → 1854 లో ప్రహ్లాదసమాజంలో చేరాడు.

→ స్వయంసేవ సత్రంలు — 1. Indian Museum — 1861 — first English Daily in India

2. భారతత్వ

www.osmanian.com

3. బంబాయి. — మహాత్మల కోసం ఉద్దేశించిన సత్రం.

→ కేవల చంద్రసేన్ స్థాపించిన సంస్థలు -

1. సంగత సభ - 1859

2. Indian Reformer Association - 1870

→ కేవల చంద్రసేన్ బ్రహ్మసమాజంలో క్రైస్తవ, ఇతర మతసిద్ధాంతాలను ప్రవేశపెట్టాడు.

→ బ్రహ్మసమాజంలో మొదటిసారిగా చిలక వచ్చిన సంవత్సరం - 1866.

1. ఆదిబ్రహ్మసమాజ్ - దేవేంద్రనాథ ఠాగూర్.

2. భారతీయ బ్రహ్మసమాజ్ - కేవల చంద్రసేన్.

(అ)
నవవిధానీ బ్రహ్మసమాజ్

→ కేవల చంద్రసేన్ 1872 లో "Civil marriage Act" ను పాస్ చేయించాడు.

→ ఈ వివాహ చట్టానికి గల మరోపేరు - Brahmo Marriage Act

→ ఈ చట్టం ప్రకారం వధువు వివాహవయస్సు - 14 years కి వరుస వివాహవయస్సు - 18 years.

→ ఈ చట్టమును కేవల చంద్రసేన్ ఉల్లంఘించాడు.

→ తన మైరన్ కుమార్తెను బహారలొని 'కూచ్' రాజుమారుడికి ఇచ్చి వివాహం జరిపించాడు.

→ కేవల చంద్రసేన్ విధానాల నచ్చుక కొండకు గాయకులు భారతీయ బ్రహ్మసమాజం నుండి విడిపడ్డారు.

* → బ్రహ్మసమాజంలో రెండవసారి చిలక వచ్చిన సంవత్సరం - 1878.

→ పండిత నివనాధనాజ్రి, వారి భూషణి బోస్, అనంద మోహన్ బోస్ మొదలైన వారు స్థాపించిన నూతన బ్రహ్మసమాజ్ నామ - 'సర్వోత్తమ బ్రహ్మసమాజ్'.

* * బ్రహ్మసమాజం - [స్వామీ దయానంద సరస్వతి] - జన్మం - 1824 - మోర్షి

→ బోధనలు - రచనలు

↓
[హిందీ సంస్కృతం]

→ మాలనాత్రయ - స్వధర్మ
వైభావ
ప్రకాశ్య.

→ 11.2. - బాంబాయి.

→ మరోపేరు - మాలనందర తివాళి.

→ గురువు - స్వామి విరజానంద - మధుర

- పరమానంద సరస్వతి - శ్రీరంగేరి.

Name changed ← [నాశ్వత ప్రాసం వైకరణ]
as దయానంద.

→ గ్రంథాలు: 1. సర్వోత్తమ ప్రకాశక (హిందీ) → ఆదిపూడి సోమనాథరావు (Telugu)

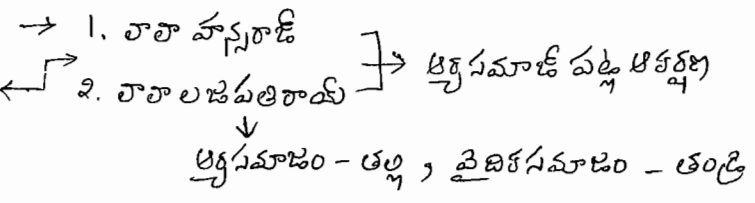
2. వేదభాష్య (సంస్కృతం)

3. వేదభాష్య భూషిత (హిందీ + సంస్కృతం)

→ 1882 - 1. మల్లి ఉత్సవం
2. 80 ఉత్సవం.

క్రొవ - King
గోష్ఠి - ఆతిథి
నామ - నామ

కాశీ DA.V, పాఠశాల
↓
Dayananda
Anglo
Vedik.

అధ్యసమాజ్ పట్ల ఆసక్తి

- ఈ సమాజానికి గల మహిషేడు - Society of Nobles.
- స్థాపించబడిన సంవత్సరం - 1875, Apr 10.
- స్థాపించబడిన ప్రదేశం - Bombay.
- స్థాపకుడు - Keshavnarayana Dayananda Saraswati.
- * → 1877 లో 'Lahore' లో ప్రథమ అధ్యసమాజం స్థాపించబడింది.
- 1877 నుండి అధ్యసమాజం కాశీ ప్రధాన కేంద్రంగా 'Lahore' మారింది.
- Dayananda Saraswati తన బిడ్డలు - మాలనంఖర తివారి.
- ఇతను 1824 లో గుజరాత్ లో 'మోర్షి' తన ప్రాంతంలో జన్మించాడు (near Lonar).
- ఇతని గురువులు - 1. స్వామి విరజ్ఞానం. - మధుర - (Ullind)
2. స్వామి పరమానంద సరస్వతి - కృంగోరి
- పరమానంద సరస్వతి ఆశ్రమంలో స్వయంశుశ్రుతి స్వీకరించిన మాలనంఖరుడు 'దయానంద' గా పేరు మార్చుకున్నాడు.
- అధ్యసమాజంలో '10' సిద్ధాంతాలు కలవు.
- దయానంద సరస్వతి భోధనలు, రచనలు 'హిందీ, సంస్కృతం' లో మాత్రమే జరిగేవి.
- ఇతని రచనల గ్రంథాలు - 1. స్వత్రాగ్రంథాశిక - Hindi
2. వేదభాష్య - Sanskrit
3. వేదభాష్య భూమిక - Hindi + Sanskrit
- * → స్వత్రాగ్రంథాశికలో 'అధ్యసమాజ్' సిద్ధాంతాలు పొందుపరచబడ్డాయి.
- * → స్వత్రాగ్రంథాశికను తెలుగులోకి అనువదించినవాడు - ఆదిపూడి నాగభూషణరావు.
- ఇతని గ్రంథాలు - 1. వేద యుగాలకు మరలిపాండి (A Handbook to the Vedas)
2. వేదాలలో వేద విధులలో వేదము.
- దయానందుడు బోధించిన శ్రోత్రాలు - 1. స్వధర్మ
2. స్వభావ
3. స్వార్థ

* → స్వరాజ్య - ఈ సదాశి మొట్టమొదటగా ఉద్ఘాటించినవాడు - దయానందసరస్వతి.

→ 1882 లో ఉద్ఘాటనానికి ప్రధానంగా ఉద్ఘాటన - 1. పుణ్య ఉద్ఘాటన (Profanation Moment)
2. గో సంరక్షణ ఉద్ఘాటన (Protection of Cow)

→ ఉద్ఘాటనానికి ప్రధానంగా 'పంచాంగ' రద్దీలను ఎదురుగా కనిపిస్తుంది.

→ దయానందకు మరణించిన ప్రదేశం - 'బెన్ గుప్తా', సంవత్సరం - 1883, 04

→ దయానందకు విషప్రయోగం వల్ల మృత్యు చెయబడ్డారు.

→ సంస్కృతం బోధనా భాషగా ఉండాలని భావించిన వర్గం - గురుకుల వర్గం.

→ గురుకుల వర్గ నాయకుడు - స్వామి శ్రద్ధానంద [-అసలపేరు - లాలా ముఖ్యరాజ్]

→ అంగ్ల బోధనా మార్గం ఉండాలని భావించిన వర్గం - కళాశాల వర్గం.

→ కళాశాల వర్గ ముఖ్య నాయకులు - లాలా హర్షరాజ్,
లాలా జపతిరామ్.

→ కళాశాల వర్గం ఉద్ఘాటనలో భాగంగా స్థాపించిన విద్యా సంస్థలు - D.A.V.
(Dayananda Anglo Vedic)

→ ఉద్ఘాటనలో ముఖ్య నాయకుడిగా ఎదిగిన 'లాలా జపతిరామ్' ఇచ్చిన సూచన -

"ఉద్ఘాటనానికి నాటిక, ప్రాథమిక ధర్మం నాటం"

** దివ్య జ్యోతి సమాజం - [Theosophical Society]

1875 - New York

స్థాపకులు:

1. కెల్వీన్ కెలెంట్ (America) → New York
2. మేడం బ్లావాంజ్కీ (Russian) → North India

దివ్య జ్యోతి

ఉద్ఘాటన

→

అమెరికా (ఉద్ఘాటన) →

వారణాసి

→

పాండ్య కళాశాల స్థాపన.

↓

B.T. College (మధ్యప్రదేశ్)

↓

1915 - డి.బి.ఎస్. హిందూ విశ్వవిద్య

↓

వారణాసి (ఘ)

Location changed - ఉదయాగ్ర

→ అమెరికా - [1847-1933]

Gandhi (S.A)

1893

భారతదేశంలో ప్రవేశం.

↓ (Feb 13)

విదేశాంగం ద్వారా బరూచి

↓

అల్మోరా - గోల్డెన్ టెంపుల్

↓

పండిత మహాత్మ్యమాలవారి ప్రభుత్వం

↓

1915 - డి.బి.ఎస్. హిందూ విశ్వవిద్య

↓

వారణాసి (ఘ)

→ స్థాపించబడిన సంవత్సరం - 1875

→ స్థాపించబడిన ప్రదేశం - న్యూయార్క్

→ స్థాపకులు - 1. కెల్వీన్ కెలెంట్ - America

2. మేడం బ్లావాంజ్కీ - Russia

→ దివ్య జ్యోతి సమాజం మొదటి ఉద్ఘాటన - కెలెంట్.

→ డియోస్ - అనగా - అర్థం - దైవం

→ నోసియా అనగా - అర్థం - డెజ్జాం.

→ ద్వివ్యజ్ఞాన సమాజ స్థాపన ముఖ్య ఉద్దేశ్యము - ప్రాచీనమతాల - అధ్యయనము.

→ 1879 లో బర్మింగ్ హామ్ లో ఇబ్బందుల వల్ల ఈ సంస్థ ప్రధాన కార్యాలయమును తమిళనాడులోని 'ఉడయార్' కు మార్చారు. (Near to Chennai)

→ మేడం బ్లావాంజ్ సిగ్ రియంబర్ "ది లిబ్రరీ డి డిస్ కవరీ" అను గ్రంథాన్ని అధ్యయనం చేసి అప్రెంటిస్ ద్వివ్యజ్ఞాన సమాజంలో చేరింది.

→ అప్రెంటిస్ 'బిజ్నెస్' దీక్షాకి చెందిన మహిళ.

→ ద్వివ్యజ్ఞాన సమాజాన్ని ప్రచారం చేయుటకు 1893 లో ఈమె భారతదేశంలోకి ప్రవేశించింది.

* → 1907 లో అప్రెంటిస్ ద్వివ్యజ్ఞాన సమాజానికి అధ్యక్షురాలయింది.

→ అప్రెంటిస్ 1898 లో వారణాసిలో కేంద్ర హిందూ పాఠశాలను నెలకొల్పింది.

→ ఈ పాఠశాల కారణంగా మారి 1914 లో పండిత మధనమోహన్ మాల్యవ్ కృషి ఫలతంగా "చెనారన్ హిందూ విశ్వవిద్యాలయం (BHU)" గా మారింది.

→ మధనమోహన్ మాల్యవ్ గల మహిళకు - 'మహామహి'

→ ఇతను 4 సార్లు భారత జాతీయ కాంగ్రెస్ కు అధ్యక్షుడై వహించాడు. (1909, 1913, 1918, 1932)

* → 1919 నుండి 1938 వరకు ఇతను BHU కి ఉపకులపతిగా (V.C) విధుల నిర్వహించాడు.

→ ఇతను నిర్వహించిన పత్రం - The leader.

→ ఈ పత్రం అలహాబాద్ నుండి ప్రచురించబడింది.

→ 2014, Dec 24 న మాల్యవ్ 153 వ జయంతి సందర్భంగా మరణానంతరం 'భారతరత్న' ప్రకటించబడింది.

→ అప్రెంటిస్ మధనపల్లిలో B.S.T కారణాలను స్థాపించింది (Basant Theosophical)

* → భగవద్గీతను అప్రెంటిస్ ఇంగ్లీషులోకి తర్జుమా చేసింది. ^{1st} → [డ్రాఫ్ట్ బాక్స్ లో ఎడిటింగ్]

→ రామాయణం, మహాభారతాలపై అప్రెంటిస్ బంధు వ్యాఖ్యలను రచించింది.

→ అప్రెంటిస్ దత్త కుమారుడు - జిడ్డు వృక్షమూర్తి.

→ జిడ్డు వృక్షమూర్తి రచించిన ముఖ్య గ్రంథం - At the feet of the Master

→ 1933 లో అప్రెంటిస్ మరణించింది.

→ అప్రెంటిస్ మరణానంతరం ద్వివ్యజ్ఞాన సమాజం విచ్ఛిన్నమైంది.

** రామకృష్ణ విషయం:-

→ ఈ సంస్థను స్వామి వివేకానంద తన గురువు రామకృష్ణ పరమహంస పేరుపై స్థాపించాడు.

* రామకృష్ణ పరమహంస:- [1836-1886]

→ ఇతని తీసుబపేట - గణాధర చౌదరి పాఠశాల.

→ ఇతని భార్య పేట - శారదాంబ.

→ ఇతని దుర్బితో స్వక లోని తాళిమాత ఆలయంలో ఉన్నాడు.

→ ఈ ఆలయ నిర్మాత - రాసమణి దేవి.

→ గణాధర చౌదరి పాఠశాల ఆధారంగా బెంగాల్ రాజ్యాన్ని భద్రపర్చే 'అతాపూరి' వద్ద 'ఉద్ధితలక్షణ' స్థాపించాడు.

→ రామకృష్ణ పరమహంస యొక్క ముఖ్య చోదన - మనవనివయే మాధవనివ.

* స్వామి వివేకానంద:-

→ తీసుబపేట - ఫరీంద్రనాథ్ దత్.

→ జన్మతారీఖ సంవత్సరం - 1863, Jan 12.

→ ప్రదేశం - కలకత్తా, తల్లిదండ్రులు - భువనేశ్వరి, విష్ణునాథ్. → famous advocate in Kolkata.

→ క్రీ.శ. 1881 నవంబరులో వివేకానందుడు రామకృష్ణ పరమహంసను ఆలసాని కలసపూజాడు.

→ ఖేత్రి మహారాజు క్రొత్త మేరకు ఫరీంద్రనాథ్ దత్ 'వివేకానంద' గా పేరు మార్చుకున్నాడు.

→ 1893, Feb 13 న సికింద్రాబాద్ లోని మహాబాద్ కళాశాలలో వివేకానందుని ఆలి బహిరంగ ప్రసంగం జరిగింది.

→ 1893, Sep 11 న బాకాలో జరిగిన ప్రపంచ మత ప్లాట్ ఫామ్ లో సమావేశంలో ప్రసంగించాడు.

→ ఈ సమావేశాల నిర్వాహకుడు - Dr. బాకోస్టి.

→ కొలంబస్ తిమిరితని కుటుంబం 400 సం॥లు పూర్తయిన కారణముగా ఈ సమావేశాల నిర్వహించబడ్డాయి.

→ వివేకానందుని ప్రసంగాన్ని గొప్పగా ప్రచురించిన పత్రిక - స్ట్రయియాట్ పౌరట్.

→ "ఈ తన ఉపన్యాసం విని తరువాత భారతదేశం వంటి ఆధునిక సంపదగల దేశాన్ని ప్రైవేటు ప్రాచారకులను సంపాదించి ఎంతో తెలివితమవ పు" అని స్ట్రయియాట్ పౌరట్ తన పత్రిక ప్రాశంసించింది.

→ రామకృష్ణ పరమహంస సిద్ధాంతాలను ప్రచారం చెయ్యడానికి వివేకానందుడు స్థాపించిన సంస్థలు - 1. రామకృష్ణమఠం. - 1896 - వేదాంత ప్రచారానికి ఉద్దేశించబడినది.

2. రామకృష్ణమిషన్ - 1897 - గ్రీవా కార్యక్రమాలకు ఉద్దేశించబడినది.

→ వై సంస్థలు కలకత్తలలో 'చేబాబు' వద్ద స్థాపించబడ్డాయి.

→ వివేకానందుడు నిర్వహించిన పత్రికలు - 1. ప్రభుత్వ భారతి - English
2. ఉద్బోధన్ - Bengali

→ వివేకానందుడు రచించిన ముఖ్య గ్రంథాలు -

1. నాభిర యువతకు
2. నా గురువు.
3. రాజయోగ
4. కర్మయోగ
5. భక్తియోగ.

→ 1902, July 4 న తన 39 సం||ల వయస్సులో చేబాబు మఠంలో వివేకానందుడు మరణించాడు.

* వివేకానందుని మరణానంతరం మిషన్ కార్యక్రమాలను నిర్వహించిన మహోల్ - 'సిస్టర్ సెవీయర్'

→ ఈమె ఈసలపేట - మార్కెట్ స్టోరు. (Tiruchanur)

→ "ఎవరైనా భారతదేశాన్ని గురించి తెలుసుకోవాలనుకుంటే, వివేకానందుడిని అధ్యయనం చేస్తే సరిపోతుంది" - 69 వ్యాఖ్యించినవాడు - రవీంద్రనాథ్ ఠాగూర్.

→ "ఈ దేశంపై నాకు మించి వ్రేమ పెరగడానికి వివేకానందుని గ్రంథాలు ఉపయోగపడ్డాయి" - 69 వ్యాఖ్యించినవాడు - M.K. గాంధీ.

28/09/2016

* మహమ్మదీయ సంస్కరణ కార్యక్రమాలు:-

→ వహాబీ ఉద్యమం:-

→ ఈ ఉద్యమం కంప్లీటుగా, క్రైస్తవాలకు వ్యతిరేకంగా నిర్వహించబడిన ఉద్యమం.

→ ఈ ఉద్యమ మూల ప్రచురణ - అబ్దుల్ వహాబ్.

→ ఇతను తరీఖయా ప్రాంతానికి చెందినవాడు.

→ క్రైస్తవాలకు వ్యతిరేకంగా మహమ్మదీయులు గొప్ప మత ఉద్యమాన్ని నిర్వహించాలని ప్రభోదించాడు.

* → వహాబీ ఉద్యమాన్ని భారతదేశంలో నిర్వహించినవాడు - గయ్యూద్ మహ్మద్ రాయబరేలి

→ ఈ ఉద్యమాన్ని హైదరాబాద్ లో ప్రేమ నిజాం రాజ్యంలో నిర్వహించినవాడు

సెఫ్

→ కంస్థీయుల ఆదేశముతో ప్రజల నాసిక్ - ఉద-దేవా తన నోదబుద్ధి ముబారక్ - ఉద-దేవా గోలూరు క్రోటలో బంధించాడు.

→ ముబారక్ - ఉద-దేవా గోలూరు క్రోటలో బంధిగానే మరణించాడు.

→ వహాబీ ఉద్యమాన్ని కర్నూలులో ప్రవేశపెట్టాడు - సువాం రసూల్ ఖాన్.

→ కంస్థీయుల ఇతర బంధుల తిరుచూరాపల్లి ప్రాంతానికి పంపించారు.

→ తిరుచూరాపల్లిలో సువాం రసూల్ ఖాన్ బంధిగానే మరణించాడు.

→ ఆలిఫుర్ ఉద్యమం

→ ప్రభావతుడు - గోదావరి - తహశీల్ ఖాన్. [1817-18]

→ ఇతను కంస్థీయుల వద్ద ఉన్నతస్థాయిగా విధులు నిర్వహించి పదవీ విరమణ తర్వాత మహమ్మదీయ సంస్కారోద్యమాన్ని ప్రవేశపెట్టాడు.

→ మహమ్మదీయుల కోసం కర్ఫురక కుర్సీ విధ్యాలయాలను స్థాపించాడు.

→ ఇతను 1876లో ఆలిఫుర్ లో స్థాపించిన విద్యాలయం - కంస్థీ-అయింట్ వాక్వాల.

→ 1877 నాటి ఈ వాక్వాల, కళాశాలగా మారింది.

→ దీని మొదటి ప్రెసిడెంట్ - గోదావరి యాదవ్ చేస్.

→ ఈ విద్యాలయం విద్యార్థిగా మహారాణి జ్యోతిబాయి వద్ద విద్యార్థిత్వం కోల్పోయి స్థాపించబడింది.

→ 1920 నాటి ఈ విద్యాలయం "ఆలిఫుర్ ముస్లిం విశ్వవిద్యాలయం" గా మారింది.

→ గోదావరి తహశీల్ ఖాన్ ప్రవేశపెట్టిన పత్రం - తహశీల్ - ఉద-అల్ఫున్ (పత్రిక)

→ ఇతర ప్రాదం - Go back to the Khuran.

→ ఇతర ఆలిఫుర్ ఫలితముగా మహమ్మదీయుల కంస్థీయులను చేరువయ్యారు.

→ బియోబింద్ ఉద్యమం

→ ఈ ఉద్యమం ఆలిఫుర్ ఉద్యమానికి పూర్తి వ్యతిరేకమైనది.

→ ఈ ఉద్యమకారులు కంస్థీ విద్య విధానమును వ్యతిరేకించి పత్రికలు, తరబీ, వ్రద్దా భాషలను ప్రోత్సహించారు.

→ ఈ ఉద్యమ నాయకులు - మహ్మద్ హసీం కౌతూబి
4 రషీద్ అహ్మద్ గంసూఖి
5 షావలూ

* → ధియోబండ్ ఉద్యమ ప్రజాహతుల ప్రజ్ఞాపాపాల మదర్సీలు — దాబుల్ — ఉలామ

→ మదర్సీ ఉగ్రా — మసీదుల ఉపయోగంగా ఉంటూ ఇస్లాం మరియు విద్యవిభాగాన్ని ప్రోత్సహించే సంస్థ.

→ మహమ్మద్ ఇక్బాల్:-

→ సాహిత్యం ద్వారా మహమ్మదీయ సంస్కరణోద్యమాన్ని ప్రజ్ఞాపించాడు.

→ ఇతను కఠినంగా శివాలి — సాగో బెహసే ఉద్భవించాడు.

→ ఈ శివాలి స్వర కట్టన చేసినవాడు — విష్ణు ఐగంబర్ పటాష్కర్.

② కేకే గాయా మిలి.

③ ఇతహాద్ (మహమ్మదీయుల ఐకమత్యం)

* → స్వాతంత్ర్యసంగ్రామం మహమ్మదీయులందరూ కలిసి ఒక సూత్ర దేశ్యా ప్రజ్ఞాపించాలని 'ఇక్బాల్' అభిలషించాడు.

→ పాకిస్థాన్ ఉప ఉపాధ్యక్షుడు — ఇక్బాల్.

→ ఇంక్విలాబ్ జిందాబాద్ [విప్లవం వచ్చిందా] ఉపాధ్యక్షుడు మొట్టమొదటి సారిగా ఉద్ఘాటించినవాడు 'ఇక్బాల్' అని చరిత్రకారుల భావం.

** ఆంధ్ర దేశములో సాంఘిక సంస్కరణోద్యమాలు:-

→ సాంఘికోద్యమాలు ప్రజ్ఞాపించడానికి గల కారణములు —

1. ఆంగ్ల విద్యవిభాగం.
2. క్రైస్తవ మిషనరీల ప్రభావం.

మై:- రఘుపతి వేంకటకర్తం గాయాడు, ముచ్చలపల్లి ప్రభాకర, కొండా వేంకటప్పయ్య మొదలైనవారు క్రైస్తవ విద్య సంస్థలలో విద్యను అభ్యసించినవారే.

3. బ్రహ్మసమాజ కార్యకలాపాలు. — ఆంధ్రదేశములో వివిధ ప్రదేశాల వద్ద బ్రహ్మసమాజ శాఖలు ఆవిర్భవించాయి.

1. రాజమహేంద్రవరం — 1878
2. మునిపాలపట్నం — 1882
3. కారీనాడ — 1888
4. గుంటూరు — 1898

→ విజయవాడ, విశాఖ, గూడలూరు, శివాలి, కృష్ణా, ముచ్చలపల్లిపాలెం, విజయనగరం మొదలైన ప్రదేశాల వద్ద శాఖలు ఏర్పడినవి.